

معلم

مقدمه:

زندگی بشر از زمان خلقت تاکنون دستخوش تغییرات و تحولات بیشماری گشته و انسان برای بهتر زیستن و بهره بردن بیشتر از مواهب خدا دادی طبیعت به شیوه‌های نوینی دست یافته است.

انسان امروز دیگر مانند اعقاب خود از حوادث قهری کمتر دچار نگرانی می‌شود. او اطمینان دارد که زندگی روزانه او آماج حمله دسته جمعی و وحش قرار نمی‌گیرد. اندیشه برتری طلبی انسان او را قادر ساخته است که در عمق دریاها و اقیانوسها سفر کند و به فتح کرات دیگر بیندیشد، وی امروز قادر است بیماریهای مرگ زای دیروز را مهار کند و در سالم سازی جامعه بکوشد. او می‌تواند امروز ادعا کند با پیشرفت تکنولوژی و گسترش علوم و بالا بردن سطح سواد و تحصیلات می‌تواند به عمده‌ترین نیازهای بشری پاسخ گوید، اگر چه در انتهای سالهای قرن بیستم دچار افسردگی Depression و اضطراب Anxiety ناشی از انکار دین شده است. همه این پیشرفتها و - ترقیات مرهون اندیشیدن انسان است. انسان امروز اگر بتواند در اخلاقیات و اعتقادات خویش تجدیدنظر بکند و به رنسانس اخلاقی Moral Reneceans دست بزند، بزرگترین تحول در سرنوشت خویش را رقم زده است. راه کدام است؟ ابزار چیست؟ و راهنما کیست؟ با بررسی ادوار تاریخی جوامع بشری می‌توان به یک پاسخ مناسب رسید و آن اینکه انسان هر زمان که بدون راهنما بماند، گم می‌شود و هر زمان که از راهنمای خود سرپیچید به بیراهه رفت و هر زمان که توصیه‌های راهنمایان خود را سبک شمرد خود را سبک یافت و مایوس به کنج خلوت و عزلت خزید، پس چیست سر هدایت که خداوند به صورت عام در اختیار انسان قرار داده است و می‌فرماید: ربنا الذی اعطی کل شیء خلقه ثم هدی (طه ۵۰)

و باز در جای دیگر فرمود: انا هدیناه السبیل اما شاکرأ و اما کفورا». و پیامبر را بر انسان بعنوان دلیلی از میان خودمان فرستاد تا به راهنمایی مان بپردازد. و بتوانیم با تمسک به کتاب وحی او زندگی مناسب داشته باشیم. و پس از آن ائمه اطهار سلام الله علیه را بعنوان آیات خویش بر نمایاند و پس از آن همه متقین و صالحین، شهداء، سالکین و ... را دلیل و راهنمای ما قرار داد تا راه از چاه بازشناسیم و به کژ راه و انحراف نیفتیم. او را و هم معلمان را سپاس که چراغ راه همیشه انسانند.

نقش معلم در جامعه

در هر دوره سنی، تأثیر ژرف و عمیق معلم در سازندگی شخصیت علمی و اخلاقی افراد انکار ناپذیر است. هر کس در

مجموعه خاطرات خویش، ردپای معلم را می‌تواند بباید. معلم در ساخت شخصیت و خصوصیات روانی دانش آموزان تأثیر می‌گذارد این تأثیر پیدا و پنهان، عمیق یا اندک باید همواره جدی تلقی شود. معلم از موفق ترین و مطمئن ترین مراجعی است که در کره گشایی رفتاری و ایجاد و تقویت ارزشها و فضیلتها می‌توان از او مدد و یاری گرفت. توجه کشورهای مختلف با دیدگاهها و تفکرات گوناگون به جایگاه والای معلم گواه این امر است. در فرهنگ سازنده و متعالی اسلام، معلم نقش پیامبران را بر عهده دارد و پیامبر بزرگوار اسلام خود را معلم معرفی کرده است (انما بعثت معلما). در این نوشتار جایگاه و نقش ارزنده و بنیادی معلم را به اجمال بررسی خواهیم کرد.

۱- معلم الگوی جامعه: به فرموده امام خمینی (ره) معلم بی نظیر انقلاب اسلامی «اگر عالمی فاسد شود عالمی را به فساد می‌کشاند» معلم الگوی عملی خانواده خود و اقوامش، الگوی دانش آموزان و اولیای آنان و الگوی جامعه‌ای است که در آن زندگی می‌کند او اگر رفتاری را تأیید کند فراگیرانش با اعتماد به اینکه معلمشان از آنها آگاه تر هست به تبعیت از وی به آن عمل می‌کنند و اگر وی آنان را از عملی نهی کند آنان نیز چنین می‌کنند. حال اگر معلم خود عامل به گفته‌هایش نباشد فراگیرانش را دچار تعارض رفتاری و تردید شکننده می‌سازد. بنابراین معلم با رفتار و گفتار و عملش هم می‌تواند جامعه را به سعادت برساند و زمینه سعادت دیگران را فراهم سازد و هم می‌تواند با زیر پا گذاشتن ارزشهای مورد احترام جامعه و دهن کجی به آن زمینه بی‌اعتنایی و بی‌اعتمادی را در فراگیران و دیگران نسبت به آنها بوجود آورد و جامعه را دچار انواع نابسامانی‌ها سازد.

۲- معلم و تعلیم و تربیت: نگاهی به بعضی کشورهای صنعتی جهان بیانگر وجود آموزش و پرورش پیشرفته، متناسب، فراگیر، همه جانبه و اساسی است که توانسته است با در اختیار داشتن برنامه، هدف، نیروی انسانی کار آمد، تکنولوژی آموزشی متناسب به توسعه بیندیشد و دست یابد. همه اینها میسر نمی‌گردد الا به تعلیم و تربیت.

نقش معلم کمتر از نقش رهبران حکومتی نیست و شاید بیشتر هم باشد. چرا که رهبران بزرگ نیز دست پرورده معلمان بزرگ هستند

و تعلیم و تربیت هدفدار، جهت دار، پویا و متکی بر قرآن و معارف الهی و قتی از زبان معلم جاری گردد انسانهایی شجاع،

و جامعه

مصطفی شریعتی رودسری

پیوستن به آنان بر حذر می‌داشتند و چه معلم‌ان فداکار که در این راه به دست نامردمان منافق به شهادت رسیدند تا آن زمان نیز که به انقلاب نورس ما از طریق جنگ تحمیلی حملات پی‌درپی فرود می‌آمد این بار نیز معلمین بودند که با آگاه‌سازی قشر جوان محصل و حضور دائمی و پی‌درپی در جبهات نور علیه ظلمت با دانش آموز خود در یک سنگر به شهادت می‌رسیدند تا بیاموزند علم و عمل همراه و توأمند. در دوران بازسازی نیز معلمین سربازان فرهنگی بازسازی هستند و آماده‌اند که تجارب علمی و عملی خویش را در اختیار دولت و برنامه‌های آن قرار دهند تا باز در جبهه‌ای دیگر دین خویش را ادا کرده باشند.

۵- معلم و جامعه: معلم یعنی جامعه و جامعه یعنی معلم. هر اجتماعی را معلمانش می‌سازند اگر رفتار اجتماعی هنجار Normal باشد می‌گویند معلمینش فرهنگ‌ساز هستند و اگر رفتار اجتماعی ناهنجار Abnormal باشد می‌گویند جامعه فرهنگ ندارد یا فرهنگش ضعیف است. یعنی اینکه معلمش ساخته شده نیست و نمی‌تواند بسازد. رفتار افراد جامعه بیانگر نقش اجتماعی معلمان آن جامعه هست و الگوهای رفتاری و گفتاری و کرداری آنان در صعود و سقوط فرهنگی مردمش نقشی مهم، عظیم و سرنوشت‌ساز دارد. اگر معلم تندخوئی کند مردمش تندخوی شوند و اگر معلم رفاقت‌کنند، مردمش مهربان خواهند شد. معلم نیک‌اندیش باشد، جامعه سامان خواهد یافت. معلم بدطنبت باشد مردم نابسامان خواهند بود: پس معلم باید معلم باشد. اگر می‌خواهیم ایران اسلامی آباد، آزاد، متمدن و مترقی باشد باید معلمی متعهد، متخصص متواضع، متین و مهربان داشته باشیم.

پس بکوشیم برای داشتن فردایی روشن

«منابع»

- ۱- اصول راهنمای - شرترواستون - ترجمه دکتر علی شریعتی - انتشارات مشعل - چاپ دوم ۱۳۶۶
- ۲- بهداشت روانی - دکتر سعید شاملو - انتشارات رشد - چاپ پنجم - ۱۳۶۶
- ۳- جامعه‌شناسی - تی - بی - با نومور - ترجمه سید حسن منصور و ... - شرکت سهامی کتابهای جیبی - چاپ سوم ۱۳۵۷
- ۴- جامعه‌شناسی - ساموئل کینگ - ترجمه مشفق همدانی - انتشارات کتابهای سیمرغ - چاپ پنجم ۱۳۵۳
- ۵- جامعه‌شناسی عمومی - سید علی محمد تقوی - انتشارات تربیت معلم - ۱۳۶۹
- ۶- کیهان هوائی - شماره ۱۰۶۷
- ۷- مبانی جامعه‌شناسی - دکتر عبدالحسین نیک‌گهر - ناشر رایزن - ۱۳۶۹

فهییم، مدیر، مدبر، کاردان، مجرب و دانشمند و متعهد تحویل جامعه خواهد داد و آن وقت هست که توسعه و پیشرفت هم حاصل خواهد شد و معلم اگر بتواند چنین کند تعلیم و تربیت ارزش دارد و گرنه محفوظات و حفظ کردنها جز انباشتن مغز معلم و محصل چیزی عاید یک کشور خواستار پیشرفت نخواهد کرد.

۳- معلم و خانواده: اولین نهاد و مهمترین نهاد اجتماع، خانواده است، اگر خانواده متعادل، متناسب و معتقد به اصول الهی باشد فرزندان خانواده نیز اینچنین خواهند شد. اگر افراد بزرگتر خانواده وجود خود را با معارف الهی منور کنند فرزندان نیز سیراب از منبع فیض الهی می‌گردند و اگر در این میان معلم حامل پیام وحی الهی باشد فراگیر نیز مقید و متعبد بار خواهد آمد. معلم متعهد صلاح فراگیر را به صلاح الهی پیوند می‌زند و در جریان آموزش او را در مرغزار رحمت خدا به گردش می‌برد و شاهد معرفت الهی را به او می‌چشانند و او را فرزند قرآن می‌پروراند و یاد خدا را با جان او عجین و از او شاهدهی می‌سازد که امامش می‌فرماید: «رهبر ما آن طفل سیزده ساله‌یی است که خود را به زیر تانک انداخت» و همه اینها میسر نمی‌گردد الا اینکه معلم در خانواده‌ای معتقد و متعبد رشد کرده باشد و در کلاس درس خود به تحکیم مبانی خانوادگی دانش آموزانش بپردازد. اوست که وقتی در کلاس درس می‌دهد سفارش به حفظ حریم خانوادگی می‌کند و توصیه به احترام گذاشتن به افراد خانواده را دارد.

۴- معلم و دفاع از ارزشهای انقلاب اسلامی: بازگشت و مروری بر نهضت امام خمینی از سالهای چهل و دو به بعد نشان می‌دهد که بدنه انقلاب اسلامی چه در صدور چه بصورت گسترده و پراکنده در سراسر کشور ما توسط معلمین اداره می‌شده است. معلم بود که با حضورش در صف اول راهپیمایی و با نثار خونتش نشان داد که این نهال نورس احتیاج به آبیاری با خون دارد همین بود که نوجوان دانش آموز در خیابانها فریاد می‌زد «معلم شهیدم راهت ادامه دارد» در دوران حفظ دستاوردهای انقلاب که توطئه‌گران داخلی با دستهای اجانب و استکباری می‌رفتند که مدارس بازگشائی شده را به آشوب و تعطیلی بکشاند و آن مکان مقدس را تبدیل به پایگاه تبلیغاتی و جذب نیرو کرده بودند، این معلمین متعهد و آگاه بودند که با هشیاری ترفندهای آنان را افشا کرده و دانش‌آموزان را از